

Svar till frågor i interpellation från Liberalerna angående förpackningsinsamling

Hur många kronor har det hittills investerats i detta projekt?

Införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar kommer pågå ända till 2027 och kommer delas upp i flera projekt under införandetiden.

Under 2023 beviljades tre investeringsprojekt, ett för omlastningsstation ett för kranbil och ett för underjordsbehållare.

Projekten har för närvarande upparbetat följande kostnader:

- I2317 Underjordsbehållare, 5 991 tkr
- I2401 Sopbil med kran, 5 210 tkr
- I2316 Omlastningsplats förpackningar, 0 tkr

Anledningen till att omlastningsstationen inte har genomförts är att Norsjö kommun på försök samverkar med Malå om mellanlagring, detta kommer att utvärderas i början av nästa år.

Hur mycket i kronor har hittills betalats tillbaka på denna investering?

Noll kronor har utbetalts från naturvårdsverket. Beslut om första utbetalningen har dock meddelats från naturvårdsverket där Norsjö kommun för insamlingens första tre månader (jan-mar) utbetalas 1 171 tkr, enligt beslutet.

På vilket sätt betalas investeringen tillbaka?

Investeringar i insamlingslösningar betalas främst tillbaka genom att den möjliggör en så effektiv drift av insamlingen som möjligt på sikt när fastighetsnära insamling är fullt genomfört. Ersättningen som utbetalas bestäms av en förordning, oavsett vilka kostnader kommunen har för insamlingen. Det innebär att investeringar som görs nu görs med målet att sänka driftkostnaderna på sikt. Investeringen betalar också tillbaka sig genom att ge en god service med hög tillgänglighet på insamlingen redan 2024 vilket minskar mängden avfall till förbränning, avfall som annars genom taxor ska samlas in och förbrännas som kommunalt avfall.

Den ersättning som kommunerna har rätt till för insamlingen av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar återsökts genom att rapportera in till naturvårdsverket hur väl systemet är utbyggt varje kvartal. Ersättningen består av både fasta och rörliga delar och det är komplext att

beräkna eller göra en prognos på exakt hur ersättningen blir för varje rapporteringsperiod.

Total ersättning till en kommun per år baseras på summan av:

1. ersättning för fastighetsnära insamling
2. ersättning för insamling vid lättillgängliga insamlingsplatser
3. ersättning för insamling vid återvinningscentraler
4. ersättning för insamlad mängd förpackningsmaterial, och
5. ersättning för information

Ersättningen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

När beräknas investeringen vara återbetald för att bli ett s.k. nollsummespel?

När det gäller lättillgängliga insamlingsplatser så utgår en fast ersättning för varje ÅVS per år fram till 2027, därefter ska alla villor ha egna kärl för insamling som lagen ser ut idag.

Våra 15 färdiga ÅVS med underjordbehållare har så här långt i snitt kostat ca 360 tkr per station att anlägga. En del av den upparbetade kostnaden är för behållare, lås och tillbehör till mat- och restavfall som samlas in vid samma plats och den delen av investeringen ska i bekostas/avskrivs av avfallstaxan. Visst återställningsarbete kvarstår också. Den fasta ersättningen från producenterna för en lättillgänglig insamlingsplats (ÅVS) under tre år är maximalt 455 tkr.

Efter 2027 är planen att dessa ÅVS i hög utsträckning ska kunna återanvändas i systemet som insamlingsplatser för skrymmande material från villor eller som fastighetsnära insamling till flerfamiljshus och fritidshus, men möjligheten till att söka den fasta ersättningen per lättillgänglig insamlingsplats försvinner troligen från och med år 2027 då insamlingen ska vara fastighetsnära efter det.

Finns det någon kalkyl på att detta är billigare att utföra i egen regi?
Beslut om att insamlingen ska utföras i egen regi i samverkan med Malå och Sorsele kommuner genom samverkan i trepartens renhållningsnämnd togs av Kommunfullmäktige 2023-03-27.

Ingen ekonomisk jämförelse mellan ”egen regi” eller ”upphandlad regi” låg som ni vet, till grund för det beslutet. Det som lyftes fram i underlaget var främst samordningsvinsterna kring insamlingen inom Trepartens renhållningsnämnd i förlängningen med det fulla ansvaret i beaktande år 2027. Beslutet var också fattat i enlighet med avtalet för renhållningsnämnden som antogs av fullmäktige redan i juni 2021:

”Genom samarbetet ska de samverkande kommunerna sträva efter att åstadkomma en effektiv verksamhet och ett optimalt nyttjande av resurser

och kompetenser. Vid eventuellt nya krav som innebär att ytterligare fraktioner som lyder under den kommunala renhållningsskyldigheten ska insamlas bostads- eller fastighetsnära ska detta skötas inom den gemensamma nämnden. Om ytterligare fraktioner ska omfattas av samverkan ska förfrågan ställas från deltagande kommuner till nämnden om att utföra sådan insamling. Där samverkan inom andra delar av avfallsområdet eller andra kommunaltekniska verksamheter kan leda till gemensamma vinster strävar också de samverkande kommunerna efter att möjliggöra att utöka samverkan till att omfatta även dessa”.

Är kostnader från ”lippar” till omlastningsplats och drift av ”lippar” och omlastningsplats tänkt att täckas av intäkter från levererat material? Om så är fallet så borde detta hanteras om affärsverksamhet?

Alla intäkter för insamlingen kommer från den ersättning som är lagstadgad enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall som omfattas av producentansvar.

När det gäller ekonomisk redovisning så redovisas intäkter och kostnader för insamlingen av förpackningar skilt från taxefinansierad avfallsverksamhet med egen ansvarskod. Kommuninvest har också utlovat att investeringar i kommuners utbyggnad inte ska påverka låneutrymmet för kommunernas övriga investeringsbehov.

Ingen del av insamlingen är ”vinstdrivande” utan ett lagstiftat ansvar/skyldighet att utföra som ska vara kostnadsneutralt och täckas av ersättningen från producenterna. Många kommuner är skeptiska till att ersättningen kommer att räcka till för att täcka de faktiska kostnaderna oavsett driftform, speciellt kommuner med liknande demografi som vår. Kranskommunerna runt Umeå som upphandlat driften av insamling från ÅVS har fått högre anbud än de räknat inför uppstart, och även dessa kommuner är osäkra på om ersättningen är tillräcklig på sikt.

De ekonomiska osäkerheterna fräntar dock inte kommunernas ansvar att utföra insamlingen, en förändring i ersättningsmodellerna behöver i så fall beslutas i förordningen. Det är i så fall en fråga som både avfallssamverkan norr och samrådsgrupp avfall kommer driva vidare med hjälp av avfall Sverige mot naturvårdsverk och departement om utfallet visar att ersättningen inte täcker de faktiska kostnaderna för insamlingen på sikt.

Hans Klingstedt
Ordförande trepartens renhållningsnämnd